עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין

הכל לשם שמים: **מתני'** [א]לא ילמד אדם רווק סופרים ולא תלמד אשה סופרים רבי אלעזר אומר אף מי שאין לו אשה לא ילמד סופרים ר' יהודה אומר לא ירעה רווק בהמה ולא יישנו שני רווקין בטלית אחת וחכמים מתירים: **גמ'** מאי טעמא אילימא משום ינוקי והתניא אמרו לו לר' יהודה [ב]לא נחשדו ישראל על משכב זכור ולא על הבהמה [ג]אלא רווק משום אמהתא דינוקי אשה משום אבהתא דינוקי: ר' אלעזר אומר אף מי שאין כו': איבעיא להו מי שאין לו אשה כלל או דלמא בשאינה שרויה אצלו תא שמע[ד] אף מי שיש לו ואינה שרויה אצלו לא ילמד סופרים: ר' יהודה אומר לא ירעה כו': תניא אמרו לו לרבי יהודה לא נחשדו ישראל על משכב זכור ולא על הבהמה: **מתני'** [ה]כל [ו]שעסקיו עם הנשים לא יתיחד עם הנשים ולא ילמד אדם את בנו אומנות הנשים רבי מאיר אומר לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה ויתפלל למי שהעושר והנכסים שלו שאין אומנות שאין בה עניות ועשירות שלא עניות מן האומנות ולא עשירות מן האומנות אלא הכל לפי זכותו רבי שמעון בן אלעזר אומר ראית מימיך חיה ועוף שיש להם אומנות והן מתפרנסין שלא בצער והלא לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהורעתי מעשי וקפחתי את פרנסתי [ז]אבא גוריין איש צדיין אומר משום אבא גוריא לא ילמד אדם את בנו חמר גמל קדר ספן רועה וחנוני שאומנותן אומנות ליסטים רבי יהודה אומר משמו [ח]החמרין רובן רשעים והגמלין רובן כשרין הספנין רובן חסידים טוב שברופאים לגיהנם והכשר שבטבחים שותפו של עמלק רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שאדם אוכל משכרה בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא ושאר כל אומנות אינן כן כשאדם בא לידי חולי או לידי זקנה או לידי יסורין ואינו יכול לעסוק במלאכתו הרי הוא מת ברעב אבל התורה אינה כן אלא משמרתו מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו בנערותו מהו אומר [1]וקוי ה' יחליפו כח בזקנותו מהו אומר [2]עוד ינובון בשיבה וכן הוא אומר באברהם אבינו [3]ואברהם זקן[ט] וה' ברך את אברהם בכל [י]מצינו [יא]שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה שנאמ' [4]עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חוקותי ותורותי: **גמ'** תנו רבנן כל שעסקיו עם הנשים סורו רע כגון הצורפים והסריקים והנקורות והרוכלין והגרדיים והספרים והכובסים והגרע והבלן [יב]והבורסקי [יג]אין מעמידים מהם לא מלך ולא [יד]כהן גדול מאי טעמא לא משום דפסילי אלא משום דזיל אומנותיהו תנו רבנן עשרה דברים נאמרו בגרע מהלך על צידו[ט] ורוחו גסה ונתלה ויושב ועינו צרה ועינו רעה אוכל הרבה ומוציא קימעא וחשוד על העריות ועל הגזל ועל שפיכות דמים [טו]דרש בר קפרא לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה מאי היא אמר רב [טז]יהודה

מחטא

הכל לשם שמים. ועל זו אנו קומכין השמח שאנו משתמשים בנשים: **לא** ילמד רווק סופרים. פי' תלמידים רווק הוא אדם פנוי שלא נשא אשה מעולם ותרגום של ומחורים כשול יכשלו הוא רווקים (ישעיה מ): **ולא** ירעה בהמה. מפני שיש לו תאוה יותר מאיש אחר שנשא אשה:

לא יתייחד עם הנשים. פי' בקונטר' ואפילו עם נשים הרבה ולווקא רוכל אבל איש אחר מותר וקשה להר"ם דאמר לעיל (דף פא.) אנשים מבפנים ונשים מבחוץ מותרין משום יחוד משמע דאסור להתייחד עם נשים הרבה לכ"ע לכן נ"ל לא יתייחד עם הנשים אפילו אשתו עמו דשרינן לעיל (דף פ:) דכיון דהוי רוכל איכא משום טפי[א]: **אלא** הכל לפי זכותו. [ב]פירוש לפי מזלו[ג] דנני ומיי ומזוני לאו מזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא[ד]:

הדרן עלך עשרה יוחסין

מסורת הש"ס

[א] [נכתי' טפ.: דתניא, והוא מתוספתא דפרקין ה"י], [ב] ס"פ שלומגתו, [ג] [נכתי' ומאמרי: אבל אוריין אים ליתן], [ד] [עי' תוס' נדה יד. ד"ה רוכבין], [ה] [נכתי' טפ.: כל כימים. ובע"ש וגו'], [ו] [יומא כה: מימרא דרב וש"ש דיש ליאבד], [ז] ס"פ שקיים, [ח] [ל"ל והנכסי עדיך], [ט] [לא מכר בהרמב"ם איכא אלו פסולין ל"ג ואפשר דלא גרים בגרישא ולא כ"ג כ"כ הפוי"ש במ"ג פ"ח דעבדים ע"ש ודע דהכ"מ כתיב ר כפ"ח מהלי מלכים דמתיק כל הכריתא זו כלומה ולא הערה מהמעמה זו וגריכן אנו לומר דגם לפני הכ"מ היה הגי' ברמב"ם שלפני כמו דאיתא לפניו בהלכות מלכים שם בפ"ל אין מעמידין מלך ולא כ"ג לא קלב ולא ספר וכו' אבל בנוסחת הרמב"ם שהיה לפני הפוי"ש לא היה כתוב כך ועי' ברש"י שבת טו. ד"ה שני גרגיים וכו' וכן בספר החינוך מצוה תקי"ט איתא ולא כ"ג], [י] פי' הולך בקומה זקופה, [כ] ברכות סג., [ל] [נכתי': חסדא, יכ"ה בברכות], [מ] [בתי"ש שברי"ף וברי"ן: לחיות מתלמדי מיטוקות], [נ] [בתי"ש שברי"ף: הבהמה. וכגמשנה], [ס] [נדפו"ר: טו. בתי"ש שברי"ף וברי"ן: הבן], [ע] [ר"שפירי' ליתא בתי"ש שבש"ר, והד"מ], [פ] [לתי"ל כתן הס"ד ומתה"ד קדב. ובגרי"ש שבש"ר הד"מ והגירסא בעלי קרנות. ועי' בר"ן], [צ] [ירושלמי דפרקין], [ק] [בתי"ש שברי"ף וברי"ן: שמעמידים כשדות אחרים], [ר] [שבת קנט.], [ש] [סס. ע"ס.], [ת] [עי' תי"ט], [א] [מ"ק מח.].

גליון הש"ס

מתני' שעשה אברהם אבינו את כל התורה. יומא כח ע"ב ופר' סוף קיים נפי' הקונטרס שם: בגמ' אין מעמידין מהם לא מלך. עי' תי"ט ס"פ משנה ג' דקנהדרין:

לעזי רש"י

פלוקיירד"א [פלוקיירדי"ש]. סורקי צמר.

מוסף תוספות

א. הואיל ונעסקו עם הנשים לבו גס בם ואינו בוש מאשתו. תוס' הרא"ש: דפני שאין אשתו יכולה לשמרו תמיד כ"כ אף הנשים מתוך שעריכות לו ולכן גם הם מחפות עליו. מאירי. ב. כלומר לפי מזלו שוכה להיות מזלו טוב. תוס' הרא"ש. ג. ומיהו איכא למימר דלפעמים המזל משתנה לטוב ע"י זכות כמו שהאיר המקום צדק ממזרח לאברהם אבינו. שם. ועי' תוס' רשב"י ושבת דף קנו. סליק בנו"ה מס' קדושין.

עין משפט נר מצוה

קבד א מיי' פכ"ג מהל' איסורי ביאה הלכ' יג ומיי' פ"ב מהל' ס"מ הלכה ד סמג לאוין קפב טוש"ע אה"ע סימן כג סעיף כ (ריי"ד סימן רמה סעיף כ כמ):

קבה ב מיי' פכ"ג מהל' איסורי ביאה הלכ' כ טוש"ע אה"ע סי' כד:

קבו ג מיי' שם הלכה יג טוש"ע אה"ע סי' כג סעיף ב (ריי"ד סי' רמה סעיף כ כמ):

ד [מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ז]:

קבז ה מיי' פ"ח מהל' מלכים הלכה ו:

תורה אור השלם

1. וְקִוֵּי יְיָ יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים יָרוּצוּ וְלֹא יִיגָעוּ יֵלְכוּ וְלֹא יִיעָפוּ: ישעיהו מ לא
2. עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: תהלים צב טו
3. וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיְיָ בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל: בראשית כד א
4. עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקֹּתַי וְתוֹרֹתָי: בראשית כו ה

תוס' ר"י הזקן

מתני'. רווק. פנוי בלא אשה. סופרים. מלמדי תינוקות. וקאמר שלא ירגיל הרווק את עצמו להיות מן הסופרים. וכן אשה לא תלמד. לא תרגיל הבנו' מפרש טעמא. מי שאין לו אשה. בגמ' מפרש. לא ירעה. שלא יבא מן הבהמה. בטלית אחת. משום משכב זכור. מתירים. שלא נחשדו ישראל לא על הזכור ולא על הבהמה. גמ', חשדא דינוקי. משכב זכור. אמהתא. שמוליכות בניהן לבית הספר. כלל. ומוסיף את"ק דת"ק דוקא קאמר שלא נשא מימיו, ואתא ר' אליעזר ואמר אפילו נשא ומחה. או דלמא בשאינה שרויה אצלו. דת"ק קרי רווק כל מי שאין לו אשה, ואתא איהו למימר אפילו יש לו אשה ואינה שרויה אצלו שם אסור ללמד. תא שמע וכו'. והא ודאי ר' אליעזר הוא. וכן עיקר שאם נפרש אינה שרויה אצלו שאינה עומדת עמו ואינו מתייחד עמה, היינו אין לו אשה. ומסתברא שאם הוא בעיר אחת ללמד הניח אשתו בעיר אחרת שאסור דהא אין לו אשה כאן. אית דמפרשי אפילו אצלו ואפילו הכי שרו רבנן. מיהו כל זה בתינוקות אבל בגדולות לא שייך הכא לא אמהתא ולא אבהתא ומוחר. מתני', לא ילמד אדם חייב כדמוכיח פ"ק דמכלתין [לעיל ל. ב] מקרא וראה חיים עם האשה אשר אהבת ובפרק אלו מציאות [ב"מ ל. ב] מוכיחים מהודעת להם זה בית חייהם, כלומר אומנות. ובירושלמי [לעיל פ"א ה"ז] חזי ליה מקרא אחרינא ובחרת בחיים זו אומנות. ואפילו הכי לא ילמדו אומנות עם הנשים, שאומנותו עם הנשים והנשים צריכות לו. לא יתייחד עמהן. לפי שכולן מתפות עליו, ואילו אינשי אחרינא עם שתי נשים הגן אבל ג' או ד' פוחר. [חמר גמל קדר ספן]. כל אלו נזלנים כשהולכים בדרכים גחלים עצים ופירות, ועוד שנשכרים לבני אדם ומעברים על תנאם. ורעה. בהמות שלו. שמעבירין בשדות אחרים. חנוני. מלומד בהנאה להטיל מים בין וצרורות בחשיך. בשרים. שפורשים למקום גדודי חיות ולסטים ולבם נשבר. והספנים יותר עומדים במקום סכנה מן הגמלים ולפיכך הם חסידים. טוב שברופאים. שמסיחים החולה. שבטבחים. ספק טרפות בא לידם וחסים על ממונם. כל זה פר"ש. ואית דמפרשי שהאומנות מלמדו אכזריות אפילו הטוב שבהם אכזרי ורע כעמלק. גמ', הצורפים. צורפי זהב ועושים חכשיטים לנשים. הסריקים. שסורקים בגדים לנשים. [והנקורות]. נוקרי ריחיים לטחון והנשים טוחנות באותן ריחיים של יד כראמרינן [כתובות נט. ב] אלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה טחנת וכו'. רוכלים. מוכרי בשמים לנשים. ספרים. נשים צריכות להם [בשביל] בניהם. [והגרע]. אונן מקיז דם. בורסקי. מעבד להם עורות לנעול. בלן. מחמם מרחצאות.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com